Ч. 94. Чернівці, середа дня 10. (23.) серпня 1905 р. Рочник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Справи краєві.

Раболіпіє. Справді сумно, але мусить ся сказати, що між нашим народом находять ся люди, що поза свою особу, поза маленький свій сьвітогляд не можуть дальше сягнути, бо не позволяє їм темнота їх розуму, або хрунівство. Якийсь учитель, котрий просить редакцию „Czernowitzer Nachrichten“ не виказувати єго імени з боязни перед пімстою Стоцкого, нападає ся на Стоцкого. Можна на Стоцкого нападати, можна закидати єму, що злого зробив, але подавши докази такі, які би сягали вартістю ганьби, яку наносить той сам учитель собі. Найгірша то птиця, що своє гнїздо каляє перед своїми ворогами, а за що? Певно й сам учитель того не знає.

Коли би ми спитали кождого, кому має завдячити свій вибір до сойму Стоцкий, то певно, що всї виборцї на раз сказали би, через мене, а ми скажемо, нї через тебе, але через обовязок національного чувства, бо як учителї не будуть мати національного чувства, то-ж щож доперва ждати від мужиків, котрих просьвітителями мають бути учителї.

Та крайна підлість, бож годї се назвати чеснотою, того боягуза учителя показала ся в цькованю на учителїв, що прийшли на Буковину. Австрийским горожанам по перше вільно подавати ся на місця в якій небудь частинї держави і на тій підставі галицкі учителї можуть подавати ся на Буковину. Коли на жаль учительство в Галичинї під шляхоцким обухом так сильно пригноблене, що воно мусить покидати своє село, хотячи бути людиною й мати яке таке національне почутє, то крайною злобою є гавкати на них по ворожих часописах, підлещуючись шляхоцким забаганкам.

„Diese Marktschreier, die in Galizien nichts zu suchen hatten, kommen da unser Ansehen zu schädigen. Einer von diesen soll in Galizien 48 Stellen bereits gehabt haben. Ein anderer, der sich auch am Streikmachen beteiligt hat, wurde verhaftet und „brummt“. Ось чого забагає ся шановному учителеви; кланяти ся дїдичам, вважає він головною задачею своєї педаґоґії, а раболїпієм аж воняє. Загал учителїв чесних з гідностию чоловіка і горожанина-Русина нехай осудить дїла свого брата по званю, бо єму не так розходить ся о добро своїх товаришів і особу др. Стоцкого, але одиноким бажанєм єго є, остати самому і товаришам єго лизунами та слугами дїдичів, а не людьми з розвиненим розумом.

Аґітация Волохів.

В недїлю їздив Лупу поясняти про банок до Ширівцїв. За почином шубранецких хрунїв з Павлюком на чолї, на жидівских фірах, витали єго кацапи вистрілами з моздзірів. З ширівских людий не було майже нїкого крім двірника і двох хрунїв, бо більше не було в малій комнатї громадскій, яку залягли єї шубранецкі хрунї, між якими чутно було висов: Ми не Русини, а Волохи. Ось до чого доходить патріотизм кацапів і робота попів. Честь їм за се несьвідомним хруням. Нехай ликують кацапи з просьвіти затуманеного мужика. Поясняючому про банок Лупійови перервав Ґрищук, поясняючи людям, що він не про банок говорити приїхав, а про вибори. „Засї вам Волохам до наших повітів“. Перебив сарацї так, що той нї словечком не споминав за вибори, тільки подякував за довіре до себе і від'їздячи, почув свисти за собою. В Садаґурі в Кофлера запросили пани Ґрищука до себе, а що один чоловік мав справу до Ґрищука, не знаючи о тім, що Лупу з товаришами є у кнайпі, пішов за ним. На їх запросини присїв ся до стола і почав говорити з ними про нинїшне політичне положенє. Коли говорив з Т. Ончулом, ввійшов до комнати фякер Лупу і вдарив в лице бесїдуючого. Ми знаємо, що сего не зробив сам зі себе, що то був „Wink von oben“, бо і в Ширівцях хапав ся він до Ґрищука, а опісля в Садаґурі викликав єго. Гарних приятелїв прибрав собі п. Лупу. Нехай не думають собі Волохи, що тим одним поличником побідили вони, нї се пімстить ся на їх самих. Вони тільки вказали, куди стежка в горох, а в суді виявить ся з чиєго порученя фякер сьмів вдарити в лице чоловіка, що спокійно говорив і нї одним словом не образив нїкого, тим більше, що фякер не повинен находити ся між людьми, що не мають інтенциї говорити про полїтику кулаками фякрів. Ми знаємо з чиєї то сторони вийшло, будемо ждати до судового засуду.

История австрийск. шкільництва.

(Дальше).

І на поли найвисшого шкільництва увінчались заходи Чехів найкрасшим успіхом. — Хоч дуже нерадо мусїло правительство основати окремий університет ческий в Празї з двома видїлами: фільозофічним і правничим (1881); незабаром прибув ще й медичний (р. 1884), а в кінци і теольоґічний факультет (р. 1891). Так станув в Празї побіч нїмецкого університету ческий з визначним характером національним. І ось той ново отворений ческий університет, якому нїмецькі вчені та політики не ворожили доброї долї та довгого віку, незабаром пригорнув до себе так велике число слухачів, що Чехи стали вже домагатись собі другого університету на Мораві а се: в Берні, або Олумунцу. Правительство, заскочене сим новим домаганєм Чехів, хоче всяким робом їх зацитькати; оно готове дати їм ще другу школу технїчну, яку і основано дорогою адміністративною без попередної законної повновласти. Чехи очевидно вельми радо привитали нову свою політехніку, але таки зараз ще дужче поновили давні домагання другого університету та стали виборювати собі єго дорогою обструкциї в парляментї (р. 1902—1904).

Але в рівній мірі дбали Чехи і про школи для промислу. І так в р. 1880 зґодились они по довгих торгах на промишленну школу в Празї з 2-ма мовами викладовими, але вже в р. 1884 стали домагатись, щоб лише в нисших клясах полишити утраквізм і на дальше, а в висших мала панувати неподїльно ческа мова викладова. Як виглядав в практицї сей утраквізм (і в тих низших клясах) про те сьвідчать найкрасше слова мінїстра просьвіти в парляментї (дня 2. цьвітня р. 1886) „державна школа промишленна в Празї є в принципі (на папері) утраквістична, але на дїлї виключно ческа“. — А цїкаве й те, що ще в р. 1891 не мали Чехи потрібних підручників шкільних, так що в ческих школах промишленних мусїли ученики-Чехи послугуватись переважно нїмецкими книжками. Щоб сему лихови зарадити, завязалось товариство, що мало на метї: сотворити ческу лїтературу технїчну; і зазнавало оно не малої запомоги від мінїстериї.

Рівнож дбали Чехи і про свої фахові школи. В парляментї дня 29. марта 1889 сконстатовано факт, що в тягу довгих років не основано нї в Чехах, нї на Мораві нї одної нїмецкої фахової шко-

Антін Чехов.

ЗАКЛАД.

Переклав Гр. Ткаченко.

Темна осїнна ніч. Старий банкир ходив в своїм кабінетї із кутка в куток і згадував як він пятнайцять років тому назад в осени давав баль. Було багато розумних людий, були цїкаві розмови. Між иньшими розмавляли і про кару на смерть. Гостї, між якими було досить учених і лїтератів, не похвалювали кари на смерть. Вони лічили сей засіб кари нездатним для християньских держав і неморальним. Більшість висловлювалась в тому напрямкові, що кару на смерть неодмінно треба замінити доживотним увязненем.

— Я з вами не годжусь — сказав банкир. Я не пробував анї кари на смерть, анї доживотного увязнення, але коли можна гадати а priori, то менї здаєть ся, що кара на смерть моральнїйша і гуманнїйша як увязнене. Кара на смерть убиває чоловіка зараз, а доживотне увязнення на протяг довгого часу.

— Те і друге однаково негуманні — завважав хтось із гостий, через те, що як то, так і друге має одну і ту саму мету — убити чоловіка. Держава — не Бог. Вона не має права віднїмати те, чого не може дати, коли захоче! Ту між гостями був молодий правник років 25. Коли звернули ся до нього, то він відповів. — І кара на смерть і доживотне увязнене однаково неморальні засоби, але коли-б менї прийшлось вибирати, то я вибрав би друге. Як будь жити — лїпше ніж ніяк. Почали ся суперечки. Банкир, тодї ще молодший, ударив пястуком по столові і крикнув, звертаючи ся до молодого правника:

— Неправда то є! давайте заложимо ся о два міліони, що ви не витримаєте навіть пять років вязниці.

— Коли ви не жартуєте — відповів йому правник, то я готовий сидїти не пять, а пятнайцять років.

— Пятнайцять? Добре! — крикнув банкир. — Я ставлю два міліони.

— Я годжу ся. Ви ставите міліони, а я свою власну свободу — сказав правник. І сей днини без жадного намислу заклад був зроблений.

Банкир, який тодї не знав рахунку своїм міліонам, балуваний, був задоволений таким закладом. За вечерю він жартував, звертав ся до правника: „Схаменїть ся, добродію, ще не пізно; менї міліони нічого не варт, а ви можете потеряти три — чотири роки свого лїпшого житя. Я кажу три, або чотири, бо ви більше не витримаєте. Не забувай же нещасний, що добровільне увязнене багато гірше примусового. Думка, що ви кождої хвилини маєте можливість вийти на свободу, буде давити вас важким каменем: Мені жаль вас.

І нинї банкир хутко ходив із кутка в куток, згадував усе це і запитував себе: До чого такий заклад? Яка користь з того, що правник потеряв 15 років свого житя, а я два міліони. Чи може сей випадок доказати людям, що лїпше, чи кара смерти, чи доживотне увязнене? Нї, ще раз нї! Дурниця, тай годї! З мого боку то була примха жирного чоловіка, а з боку правника — звичайна жадність до гроший. Далї він згадував, що було після того вечера. Було ухвалено, аби правник відбував своє увязнене під пильним доглядом в одним будинку, який стояв в садї банкира.

Умовились, що він через протяг 15 років не буде мати права переступити поріг свого помешканя, бачити живих людий, чути чоловічий голос і одержувати листи і ґазети. Йому дозволено було мати свій музичний інструмент, читати книжки, пити вино і курити. З внїшним сьвітом він мусїв зносити ся не инакше як мовчки через маленьке віконце, яке було зроблене спеціяльно для сеї мети. Книжки, ноти, вино і т. и. міг він требувати скільки йому забажає ся, але лише через вікно. Умовили ся докладно, не забули навіть дрібниць. Правник мусїв сидїти рівно 15 років від 12 години 1870 р. до 12 години 1885 року. Найменьший намір з боку правника зломити умову, хотяй би за дві хвилини до року, увільняв банкира від обовязку платити йому два міліони. Першого року увязнення правник, о скілько можна було гадати по його листах, дуже сумував. Завжди в день і в ночи можна було чути гру на роялї. Він відмовив ся від вина і тютюну. „Вино, писав він, викликує бажання, а бажання перші вороги вязня. Окрім того, нема нічого скучнїйшого, як пити вино і нїкого не бачити.“

А тютюн портить повітре в його кімнатї. Першого року правнику посилали книжки легкого змісту; романи з заплутаною любовною інтриґою фантастичні оповідання, комедиї і т. и... Другого року вже музики не було чути і юрист требував в своїх листах лише кляссиків.

Пятого року впять було чути музику і вязень попрохав вина. Ті, котрі стежили за ним через віконце, розповідали, що він сього року лише їв, пив, лежав на лїжку і розмавляв сам з собою. Книжок він вже не читав. Інколи в ночи він сїдав писати, писав довго, але під рано рвав усе, що написав. Нераз чули, як він плакав.

Шестого року вязень почав докладно студиювати фільозофію і историю. Він з жарністю студиював сї науки, так що банкир ледви достарчав йому книжок. На протяг 4 років він одержав 600 томів. В часї такого захоплення банкир одержав від свого вязня лист такого змісту: „Дорогий мій тюремщику! Пишу вам лист в шести мовах. Покажіть їх знаючим людям. Коли вони не знай-

ли, між тим як Чехи одержали за той час 19 нових фахових шкіл.

Побіч Чехів вміли і Поляки богато собі придбати на шкільній ниві. Они вже і перше (се є до р. 1879) стали верховодити в Галичині, але в новійших часах (р. 1879—1904) запустили они свої загони вже й на східний Шлеск та східну Галичину і розбогатїли тут коштом Німців, то знова коштом Русинів, позаяк тїшились особлившою ласкою австрійского правительства. І так основали Поляки нову ґімназию в Тешині, яка дізнавала великої запомоги від правительства, а відтак і перейшла на державний етат. В найновійших часах (р. 1904) рішило правительство отворити польскі рівнорядні кляси в німецкій семинариї в Тешині.

А вже найкрасше заґаздувались Поляки в Галичині під ласкавим оком австрійского правительства; на польску господарку в загалї, а особливо на шкільній ниві глядїло австрійске правительство так, що з першу прижмурило одно око — але відтак вже безцеремонно обі оцї — не мовби оно зовсїм перестало управляти Галичиною. І зчинилось таке, що мінїстер просьвіти не має голосу в Галичині. По що властиво оповіщують ся іменованя галицких учителїв шк. середних, директорів та інспекторів в правительственній ґазетї („Wiener Zeitung“) — годі зрозуміти. — Галичиною і еї шкільництвом править — як відомо — польске коло в державній радї та більшість галицкого сойму (польска шляхта). — Дивне лише те, що австрийске правительство, хоч і признає Галичину за австрійску провінцию, а прецїнь не почуваесь до найменьшої співвинуватости та відвічальности за ту господарку шляхоцкої Польщи у тій провінциї.

Серед так сумних умовин полїтичних становить ся доля Русинів у східній Галичині. як в загалї так і на шкільній ниві зовсїм незавидна.

(Дальше буде).

Конституция в Росиї.

Обіцянки сповнили ся і 19. с. м. видав самодержець Росиї манїфест, яким хоче автократия затуманити очи людям. І надав карикатуру парляменту, бо не дає она нї свободи преси, нї загальної свободи горожаньскої, нї національної, а горожани росийскі останут на дальше невільниками автократичної власти, бо „Государственная Дума“ установляє цензора президента над словами послів, щоби, борони Боже, не вирвало ся котрому яке слово правди супроти гнету. Ухваляти нїчого не сьміє дума, бо має над собою державну раду, а тілько дораджувати і мимо більшости голосів противних якомусь проектови цар своєю силою може видавати закон, санкціонуючи его навіть проти волї більшости. На опірних мінїстрів нема нїякої власти, як у парляментарних інституциях Европи, крім царя. До думи не належить ухвалюванє буджету і рекрута тільки кантроля, і таке саме що до ухвалюваня законів, а наради що до основних законів, які видав зі себе росийский абсолютизм, не належать до думи. Всьо можливе зроблено, щоби заперти дорогу до думи більш свободолюбним одиницям, бо на них покладено тяжкі пута цензу, а тим самим майже виключено від вибору заступників низших верств населеня.

Ось як виглядає конституция, якою обдарила присилувана автократия своїх горожан. Не забезпечує вона нїякій народности національно-полїтичної свободи, але росийскі полїтики повинні усїми силами розширяти отвір, який проломив в грубім мурі цар. До дальших свобід може довести тільки розумна полїтика, яка повинна полягати: брати всьо, що дасть ся й дальше йти, за мале не дякувати, а більшого домагати ся, бо таким способом можна буде з часом осягнути горожаньскі права на усякім полї цивілїзованої справдї держави.

Ріжні враженя вчинив манїфест на публику заграничну як і внутрішну. Поляки у своїй захланности питають ся вже нинї кілько вийде польских послів з Литви і України і числять їх на 20—30, а своїх до 42, вчисляючи вже послів з Вильна і Київа (!). Преса польска „Czas,“ „Gazeta Nasodowa“ вважають манїфест першим кроком в новій добі історії царства, закидаючи єму заразом неясність. „N. Reforma“ пише, що не треба анї перецїнювати, анї не доцїнювати вартости манїфесту, а „Przegląd“ хоче мати вже в Петербурзї „Koło Polskie“ подібне віденьскому.

„Nar. Listy“ каже, що росийскі патріоти повинні приняти з вдячностию манїфест, а „Hlas Naroda“ називає оголошенє конституциї епоховою подїєю. „Петербуг. Вѣд.“ є думки, що день 19. серпня є днем розчарованя для конституціоналїстів, а „Русь“ каже, єсли би була прибула і свобода преси, був би заслугував на симпатию, а Вітте назвав манїфест історичним документом. З нїмецких часописей реакцийні відносять ся до манїфесту прихильно, а поступові називають єго карикатурою, то псевдоконституционалїзмом, а „Vossische Ztg.“ називає єго — забавкою з народом, бо воля царя остає й на дальше одинокою мїродайною в державі.

Для нас не має дума нїякого на разї значіня, бо цензус не позволяє українським заступникам бути в радї, а московскі і польскі галапаси будуть репрезентувати Україну, а сьвідомих патріотів україньских буде можна почислити на пальцях, які потонуть в числї 412. Для нас єще тим меньше важний манїфест, бо він не признає нам нї полїтичної, нї національної свободи, нї свободи вислову, а що найбільше не знесено огидний маєвий указ з р. 1876. Та коли україньскі патріоти зрозуміють вагу, яку можна прикласти, до думи, то вони чейже в сполуцї з иньшими дібють ся до того, що й для України можна буде пробити одну ще дїру в росийскім чиновничім мурі для сьвітла України, а навіть згодом і для полїтичної полекші і полїтичної волї.

Цар видав слїдуючий манїфест: „Росия повстала і стала сильною через спільність цара з народом, а народу з царем. Тепер надійшов час; щоби добрі заміри наших попередників здійснили ся і вибрати з цїлої держави людий, котрі би спільно дїлали при виготовленю законів; в тій цїли покликуємо побіч істнуючих вже в державі інституций, специяльне дорадче тїло, що буде мати за задачу тимчасове виготовлене і обраду над проектом законів, як також контрольоване державного буджету. З тої причини вважали ми конечним при рівночасно задержаній автократичній власти, утворити „Государственную Думу“ і затвердити виборчу ординацию для неї, щоби депутовані з 51 ґубернїй і доньскої провінциї могли найдальше зібрати ся в половинї сїчня 1906 р. Маємо надію, що вибрані цїлим вірним народом мужі, що покликані будуть до участи в нарадах, покажуть ся гідними царского довіря, котре їх покликало до великого дїла і що они спільно в порозуміню із иньшими інституциями і властями будуть спільно працювати. Віруючи в велику історичну місию, числимо напевно, що Росия вийде побідоносно з теперішних нещасть.

Указ до сенату заряджує оголошене манїфесту в справі утвореня Думи і зазначує, що всї квестиї, що відносять ся до орґанїзациї системи урядового мусять бути предложені Думі. Заразом уневажняє той указ указ з 18. лютого 1905.

Вибори до Думи: 1. в провінциях і териториях, 2. в містах: Петербург, Москва, Баку, Астрахан, Варшава, Вильно, Воронїн, Екатеринослав, Іркуцк, Казань, Київ, Кишенїв, Курск, Лодзь, Нижний Новгород, Одесса, Орел, Риґа, Ростов над Доном, Самача, Саратов, Ташкент, Тифлїс, Тула, Харків і Ярослав 3. в Польщі, Сибериї, на Кавказї і Туркестанї і кількох иньших провінциях відбудуть ся вибори після специяльних постанов. Загальне число послів виносить 412, з чого 28 послів вибраних буде з міст.

Вибори членів Думи в провінциях і териториях доконані будуть через виборчі провінциональні збори, зложені з виборців, що будуть вибирані: 1. через властителїв лібр в округах, 2. через мійских виборцїв; 3. через повновласників малих округів сїльских і столицї. Збори виборцїв числять в обох головних містах по 160, в иньших по 80 членів.

Петербург 18. серпня. Нинї оголошено царский указ в справі заведеня „Государственной Думы“, котра має характер державної Думи. Найважнїйші постанови:

Арт. І. Дума є покликана, щоби спільно дїлати при твореню і нарадах над проектами законів, що відповідно до основних законів переходять через раду державну і їх предкладає ся найвисшій власти автократичній.

Арт. II. Дума складає ся з членів вибираних через людність царства на протяг пяти лїт після специяльно установлених виборчих приписів.

Арт. III. На підставі царского указу Дума може бути розвязана перед 5 лїтним речинцем, однак той сам указ має сейчас установити речинець нових виборів.

Арт. IV. Час протягу річних сесий і ферий буде означав царский указ.

Арт. V. Дїяльність Думи відбуває ся на пленарних і комісийних засїданях.

Арт. VI. Дума мусить числити що найменьше 4, а найвисше 8 комісий. Кожда комісия мусить складати ся що найменьше з 20 членів. Дума сама постановляє число тих комісий і число їх членів.

Арт. VII. До здібности нарад Думи безусловно конечною є присутність одної третої части членів Думи на пленарних засїданях, а половина членів комісиї на комісийних засїданях.

Арт. VIII. Кошта удержаня Думи понесе царский скарб.

Арт. IX. Дума вибирає з поміж себе предсїдателя і его заступника на протяг одного року. По упливі того речинця може наступити новий вибір. Президент Думи сповняє свої функциї з винятком случаю предвидженого в артикулї III. аж до нового вибору президента. Президент вибраний на останний рік кождого законодатного періоду сповняє свої функциї до кінця 5-го року.

Арт. X. Президент, а підчас его неприсутности віцепрезидент здають цареви справу з дїяльности Думи.

Арт. XI. Предсїдателї комісий вибирають ся з поміж членів комісиї самими членами на 1 рік.

Арт. XII. Основні квестиї відносячі ся до дїяльности Думи будуть дискутовані на специяльних конференциях, в яких під проводом президента беруть участь віцепрезидент Думи, предсїдатель комісиї, секретар Думи і его заступник.

Арт. XIII. Члени Думи починають свій уряд зложенем присяги після приписаної форми.

Арт. XIV. Члени Думи мають цїлковиту свободу виповідати свої переконаня у всїх квестиях, які входять в обем компетенциї Думи.

Арт. XV. Члени Думи можуть бути позбавлені особистої свободи тільки на підставі вироку судового. За довги не можуть бути вязнені.

Арт. XVI. Члени Думи можуть зложити свої мандати, однак мусять повідомити про сю свою постанову письменно президента Думи.

Арт. XVII. Кождий член Думи тратить свій мандат: 1) в разї утрати права горожаньства росийского, 2) в разї вступленя до чинної служби військової, або обнятя уряду державного зі сталою пенсиєю, 3) в случаю утрати права чинного вибору.

Арт. XVIII. Кождий член Думи тратить мандат ipso iure в случаях наведених в виборчім реґулямінї.

Арт. XIX. Кождий член Думи тратить на час право брати участь в засїданях Думи, єсли буде виданий судови, в разї перешкод, які спроваджують ipso iure виключене від виконуваня мандату, коли б попав в банкроцтво, поки причини банкроцтва не будуть вияснені.

Арт. XX. Члени Думи за переступства поповнені підчас виконуваня їх функций, суть відвічальні в такім самім обсягу як члени ради державної і на основі тих самих постанов.

(Конець буде).

Росия й Японія.

Мирові переговори, як станули на обговореню приступних пунктів угоди, відложивши спорні на бік, так і доси стоять. Так отже справа відшкодованя і видачі Сахалїну доси не рішена. Анї Росияни, анї Японцї не хотять відступити від своїх жадань в справі тих пунктів, так що грозить зірване переговорів. І ту знов виступив зі своєю інтервенциєю презид. Рузвельт. Він запросив до себе бар. Розена і конферував з ним, а відтак, запевнивши собі поперте Анґлїї, Франциї і Німеччини та порозумівши ся з цїсарем японьским, запросив на конференцию всїх делеґатів росийских. Рузвельт пропонує, щоби що до спорних пунктів, а зглядно що до тих двох т. є. відшкодованя і Сахалїну, обі сторони згодили ся на суд роз'ємчий. Після „New-York Herald-у“ Вітте мав згодити ся на суд роз'ємчий. „Echo de Paris“ оголошує довше справоздане о фінансах Японії, вказуючи, що засоби Японії вже вичерпані і колиб Росия не згодила ся на заплачене коштів воєнних, то Японія, яка доси дихає лише пожичками, була би пропавшою. Реляциї в сїм дусї предложено також цареви. Після думки капіталїстів варшавских, які кермують ся всегда опінїєю петербурских і берлїньских, мир мусить бути заключений. Бо Росия на війну не дістане нїде анї мілїона, а на мир тоб то контрибуцию, дістане всюда мілїярди. Вітте про се добре знає і єсли торгує ся то лише для того, що вторгувати всегда щось можна. Тимчасом з терену борби приходять глухі вісти, що Ояма вже починає офензиву. В північній Кореї Японцї посунули ся значно на перед, виперши Росиян з оборонних позиций. Росияни перейшли ріку Тюмен і спалили за собою мости. З всякою певностию можна тепер сказати, що на полудне від Тюмена Росиян цїлком нема. Комендант японьскої ескадри висланої до Камчатки доносить, що 13. с. м. забрав в рос. портї Петропавловск росийский транспортовий корабель „Австралія“.

дуть блудів, то прошу вас вистрілить в садку із оружа. Се буде значити, що моя праця не пропала даремно. Ґенїї усїх віків і сторін розмавляють в ріжних мовах, але в ґрудях їх горить один і тойже самий вогонь.

О! Як би ви знали яке неземне щастє почуває нинї моя душа; бо я умію розуміти їх“. Було зроблено, чого прохав вязень. Банкир звелїв двічи стрільнути в садку. Потім після десятого року правник сидїв нерухомо за столом і читав одно лише евангеліє. Банкирови здавало ся дивним, що чоловік, який через протяг 4 років простудуював 600 томів, майже на протяг цїлого року читав одну тоненьку, здаєть ся, цїлком зрозумілу книгу. Потім пішли історія релїґії, богословіє. В останні два роки вязень читав дуже багато, але без жадного порядку. Студиював природні науки, Байтона, Шекспіра. Бувало так, що він прохав прислати йому рівночасно книжок з хемії, медицини, романів, або з фільозофії і богословія. Його читанє було подібне до того, нїби він плавав на морю серед відломків корабля і бажаючи спасти собі житє він хватає ся за один, або за другий відломок.

(Дальше буде).

Політичний перегляд.

Туреччина. Дотеперішне слїдство в справі невдалого атентату на султана виказало, що атентат, на случай як був би повів ся, мав дати почин до багато иньших атентатів того дня, які мали би на цїли викликати розрухи і присилувати заграницю до міжнародної інтервенциї. Султан розказав, що палата его Ільдіз має бути окружена муром і цїлком ізольована. В тій цїли мають бути збурені всї сусїдні будинки. В Смирні викрито велику тайну змову Вірмен. В конспірацийнім льокалю найдено 8 пекольних машин, заосмотрених в приляди зеґарові, 48 бомб динамітових, значну скількість легко запальних материялів і льонтів, богато листів і документів. Пляновано замахи на правительственний будинок, на конзуляти, на ґазівню, на склад тютюну, на кораблї стоячі на якорах і иньші будинки. Арештовано з горою 100 осіб, між якими находить ся також 3 провідників. Коло конзулятів і в місті збільшено сторожу.

Відозва.

Родимцї!

У тихім, до недавна забутім кутї нашого краю, у повітї вижницкім починає просьвіта і економічне житє що дня чим раз то яснїйшим і живійшим промінем сіяти.

Дружина сьвідомої інтелїґенциї рускої, яко проводирі темних мас наших селян, зрозуміла, що в злуцї є одинока сила до побореня лиха, до здобутя ліпшої долї.

Ледви проминають у нас днї, в котрих заокруглюють ся почини приготовленя ґрунту під підвалини політичної орґанїзациї, а тут вже виринає потреба нової орґанїзациї економічної, котра для народу є его еством, его судьбою.

Згуртоване наших селян в тїснїйшу орґанїзацию, в продуктивно-торговельну спілку, стане ся їх моральним і материяльним відродженєм.

Се звісне усїм, що той народ у сьвітї стоїть висше й лучше, чим міцнїйше з'орґанїзований яко одноцїльна народна сила.

Видїл філїї товариства „Руска Бесїда“ у Вижници відбув свої наради дня 13. липня 1905, в цїли як би то наведену проґраму увести у житє, у який спосіб взятись до спільної працї, щоб згуртувати усї товариства нашого повіту під оден дах.

До сего дїла нам треба найперше більшої скількости членів, котрі би з'обовязали ся точними, місячними вкладками філїю вспирати.

Опісля слїдувало-б винаймлене і уряджене льокалю, де-би члени могли вигідно кождого часу сходитись на спільні наради і прочитане часописи.

Частїйші сходини нашої інтелїґенциї з цїлого повіту у Вижници тим більше пожадані, що тут нема цїлком місцевої, рускої інтелїґенциї, котра-б могла піддержати місию орґанїзациї в вижницкім окрузї.

За почином нашої філїї має на паях основатись тов. „Народний Дім“ у Вижници — сей найважнїйший захист для цїлої повітової народної орґанїзациї.

Тому звертаємо ся до всїх руских товариств, Русинок, Русинів духовних і сьвітских з ласкавою просьбою, котрі виявляють стілько симпатий, сердечних спочувань і солїдарности в культурній народній справі, аби не щадили дрібних материяльних доказів свого патріотизму і зволили присилати декляраций на адресу голови філїї, що приступають яко члени з вкладкою місячною 2 кор., а що найменьше 1 кор.

За видїл філїї товариства „Руска Бесїда“ у Вижници:

о. С. Маланчук, голова. *Ю. Гордийчук*, секретар.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 22. серпня 1905.

Музей в честь Кулїша. За старанєм Михайла Миколаєвича Кочубея (історичний рід), предводителя дворяньства чернигівскої ґубернїї, перенесено — як нам пишуть — домівку Кулїша з хутора Мотронївки до села Кинашівки, недалеко Борзни. Той домик стоїть вже на місци, добре обезпечений проти руйнуючого часу, і послужить як музей для обстановки і всього, що осталось по Кулїшу, окрім его рукописий, що їх схоронено в музею ім. Тарновского в Чернигові. За те патріотичне дїло належить ся д-рови Кочубеєви дяка від цїлої суспільности, хоч він вважає его як свій довг, сповнений з великої пошани для Кулїша, бажаючи зберегти той домик, „де великий Малорос стілько дум передумав і потрудив ся для добра своєї України-Матери“. Дня 20. вересня н. ст. відбуде ся посьвята того музею в Кинашівцї, і обходити муть те сьвято чимало лїтератів україньских, між котрими буде і друг Кулїша, проф. др. Пулюй, що тепер пробуває в Аусее, в стирийских Альпах.

Чудотворець. Лїкарске партачене цвите в краю під добу, так як за давнїйших часів. Не брак знахорів, як не брак людий, що вірять в них. В Лопущї під Переворском удїляє лїкарских порад селянин Чепеля, а що не уміє анї читати, анї писати, диктує якомусь хлопчинї рецепти слїдуючого змісту: Fisoles maczugales брати через 6 днїв з ватою asinus sum aqua destilata через три дни, як місяць сьвітить. Рецепти вкладає сей Чепіля до коверт, які достарчила ему в більшій скількости одна з аптик в Ярославі і хорий дістає на ню лїки, заплативши добрі гроші. Один з селян одержавши таку рецепту в ковертї, зайшов місто до аптики до иньшого склепу, де купець отворивши в поспіху коверту і прочитавши написану в нїй ординацию, випитав селянина о цїлу річ, а відтак, вложивши рецепту назад до коверти, відіслав селянина до аптики, де сей одержав якісь лїки за цїну 6 кор. І се дїє ся в Галичинї в 20-ім столїтю під оком двох старостів і двох фізиків.

Самоубийства. З Перемишля доносять: В сїм роцї пятий вже з черги ученик рускої ґімназиї відобрав собі житє. Василь Олешко, 15-лїтний ученик IV кл., син селянина з Поздяча коло Перемишля, вистрілом з револьвера в голову, лишив себе житя вечером в городї реальности при ул. Третого мая ч. 43. Покликаний лїкар застав вже конаючого. В дорозї до шпиталю нещасний помер. Олешко в послїднім роцї ходив до IV кл. і дістав поправку з одного предмета. Побоюване, що може поправки не здати і буде мусїв повтаряти клясу, викликало у него зденервоване, котре вложило ему в руки убийче оружє.

Оповістки, іменованя і т. п.:

Ц. к. державна ґімназия в Кіцмани. Записи учеників до I. кляси відбудуть ся 1. і 2. вересня між 8. а 10. годиною перед полуднем. Петенти мають тодї явити ся з родичами, або їх заступниками в дирекцийній канцеляриї і виказати ся метрикою, що мають вже або до кінця сего року будуть мати 10 лїт, а коли ходили до публичної народної школи, предложити ще й сьвідоцтво фреквентацийне, або шкільні повідомленя що найменьше за 4. шкільний рік. В обох сих сьвідоцтвах поступ в мові викладовій мусить бути зазначений одною нотою загальною, а крім того має в них бути виразна замітка, що ученик переходить до школи середної. Самі вступні іспити до I. кл. відбудуть ся в означених днях від 10. до 1. год. (на письмі), а пополудни від 3. до 6. год. (устно). Вписові такси разом з належитостию за 1 примірник приписів дисциплїнарних виносить 7 кор. 32 сот. Коли-б ученика не принято, такси звертають ся назад. Повторене вступного испиту чито в тім самім, чи в другім заведеню шкільнім заборонене; ученик, що перепав при вступнім испитї, в тім самім роцї не може ставити ся до того іспиту по раз другий. — Іспити поправчі й іспити вступні до висшої (другої) кляси відбудуть ся 4. вересня від 8. до 12. год. (на письмі), а пополудни від 3. до 6. год. (устно). Ученики, що хотять зложити вступний іспит до висшої кляси, мають по мисли розпорядку ц. к. краєвої шкільної ради з дня 25. липня 1905 ч. 5913 зголосити ся в дирекцийній канцеляриї найдальше 8 днїв перед іспитовим речинцем, отже найдальше 28. серпня, причім мають предложити метрику й виказати ся леґальним способом про дотеперішні студиї; іспитову таксу 24 кор. можуть заплатити перед самим вступним іспитом. — Записи учеників, що вже в попереднім шкільнім роцї належали до кіцманьскої ґімназиї, винявши тих, що ще мають зложити іспит поправчий, відбудуть ся в призначених до того шкільних комнатах 1. і 2. вересня від 8. до 10. год. перед полуднем; ті ученики мають предложити послїдне сьвідоцтво семестральне й заплатити 3 кор. такси. В тім самім часї мають записати ся і ті ученики, котрі на підставі зложеного перед вакациями вступного іспиту до I. кляси вже приняті. Хто з якої небудь причини не запише ся в означенім речинци, буде мусїв подавати ся о пізнїйше приняте до ц. к. мінїстерства. Ученики з иньших ґімназий мають 1. вересня між 10. а 12. год. зголосити ся в дирекцийній канцеляриї та предложити метрику й всї семестральні сьвідоцтва, з котрих послїдне мусить мати приписану замітку від дирекциї, що ученик відходить до иньшого закладу. Такси для таких учеників виносять 7 кор. 32 сот. Від них можна в разї потреби зажадати також, щоби зложили вступний іспит, а чи они зможуть бути приняті, се рішить ся аж по закінченю записів власних учеників і буде залежати від того, чи буде для них місце. Кляса приготовляюча отворить ся аж 1. вересня 1906.

Принятя до православної бурси „Руского Народного Дому“ відбудуть ся в четвер 31. серпня і в пятницю 1. вересня від 9.—12. год. рано і від 4.—8. год. вечером. Ученики мають явити ся в супроводї родичів, або опікунів з послїдним шкільним сьвідоцтвом і сьвідоцтвом убожества.

Позір! Отворене „Сїчи“ в Кичері. Торжественне отворене „Сїчи“ в Кичері відбудеть ся дня 27. серпня 1905 о 2-ій год. пополудни з слїдуючим порядком: 1. Привитанє. 2. Вибір кошового батька і матки. 3. Обясненє статутів. 4. Роздача відзнак. 4. Передача прапора. 6. Похід нової „Сїчи“ перед прапором. 7. Замкнене зборів. На кінци зборів дасть кичерска аматорска молодїж представлене „Українцї“. Вступ для інтелїґенциї на представлене 1 кор., для селян і сїчовиків 20 сот. Вразї непогоди відбудеть ся отворене „Сїчи“ слїдуючої недїлї на 3. вересня з тою самою програмою. Сим запрошуеть ся всїх леґінів-сїчовиків, а також прихильників „Сїчий“ о ласкаву участь. — *Іля Ілюк* кошовий, *Яків Проґаска* писар.

Телеґрами „Буковини“

із дня 22. серпня 1905.

Відень. Президент мінїстрів Ґавч і мінїстер заграничних справ Ґолуховский, від'їхали вчера до Ішлю.

Будапешт. Феєрварі удає ся нинї до Ішлю.

Шольнок. Млин „Hungaria“ вчера по полудни спалив ся. Спільні маґазини збіжа і запаси згоріли, крім того стоїть в полуміни 45 робітничих домів. Богато людий мало згинути. Обезпечена вартість шкоди виносить 3 мілїони корон.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ.

Замкненє рахунків

товариства „Руска каса для ощадности і пожичок“

стоваришеня зареєстрованого з ограниченою порукою в Чернівцях

за перший піврік 1905 р.

	Приходи	
	корон	сот.
1. Паїв вплачено	45973	29
2. Фонд резервовий	9500	21
3. Вложено вкладок щадничих	162532	74
4. Звернено пожичок на векслї	114950	50
5. Звернено пожичок на скрипта	7657	50
6. Реєскомит	103900	—
7. Побрано відсотків	11823	34
8. Конто ріжних	246	15
9. Конто дівіденд	2431	78
10. Конто адмінїстрациї	1915	20
	460930	71
	460930	71
Оборот касовий	921861	42

	Розходи	
	корон	сот.
1. Паїв виплачено	555	22
2. Цїнні папери	8222	86
3. Виплачено вкладок щадничих	32318	43
4. Дано пожичок на векслї	311548	50
5. Дано пожичок на скрипта	93553	31
6. Реєскомит	290	—
7. Виплачено відсотків	1516	59
8. Конто ріжних	124	84
9. Конто ріжних паїв	3365	—
10. Конто платнї	1200	—
11. Конто чиншу	100	—
12. Конто адмінїстрациї	496	18
13. Конто податків	259	59
14. Конто дівіденд	720	88
15. Виплачені відсотки від щадницї	2948	88
16. Інвентар	1000	—
17. Готівка	2710	43
	460930	71
	460930	71
Оборот касовий	921862	42

Др. Стефан Смаль-Стоцкий, начальник.

Подяка.

Не могучи кождому з осібна подякувати за віддане послїдноï прислуги на похоронї нашого незабутного і дорогого вітця

Михайла Юхнєвича,

приневолені ми тою дорогою зложити **сердечну подяку** Всч. Духовиньству, всїм П. Т. урядникам, представителям властий і товариств, знакомим, врештї всїм участникам похорону, котрі будьто заявили нам своє співчуте, будьто зложили кондоленциї, будь особисто не жалували труду беручи участь в тім сумнім обрядї. Сердечне Спасибіг!

Чернівцї, в серпни 1905.

Октавян і Осип Юхневичі.

Видає товариство „**Руска Рада**“ в Чернівцях.

За редакцию відповідає: Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускоï Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.